

УДК 658.012.2

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-1-19>

Судакова О.І.
кандидат технічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Брискіна А.О.
здобувач другого рівня вищої освіти
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Орел Д.А.
здобувач першого рівня вищої освіти
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Sudakova Oksana
Candidate of Technical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Economics and Entrepreneurship
Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

Bryskina Alina
Student
Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

Orel Danilo
Student
Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ

STATISTICAL ANALYSIS OF ECONOMIC INDICATORS OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN UKRAINE AND HOW TO IMPROVE THEM

АНОТАЦІЯ

У статті проведено статистичний аналіз економічних показників діяльності малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр., серед них: обсяг виробленої продукції підприємств, обсяг реалізованої продукції підприємств, фінансові результати до оподаткування підприємств, чистий прибуток підприємств. Протягом 2012–2019 рр. обсяг реалізованої продукції зростає, що має позитивну тенденцію та може свідчити про розширення малих підприємств у галузі промисловості. Протягом 2010–2019 рр. обсяг реалізованої продукції також має позитивну тенденцію до зростання завдяки перевищенню обсягу реалізованої продукції над виробленою у 2019 р., це свідчить про перевищення попиту над пропозицією. Чистий прибуток за період 2010–2019 рр., окрім 2018 та 2019 рр., має негативну тенденцію, це показують його від'ємні значення, а саме збитки малих підприємств. Запропоновано шляхи поліпшення економічних показників підприємницької діяльності в Україні.

Ключові слова: статистика, аналіз, економічні показники, обсяг виробленої продукції, обсяг реалізованої продукції, чистий прибуток підприємства.

АННОТАЦІЯ

В статье проведен статистический анализ экономических показателей деятельности малых предприятий в отрасли промышленности за период 2010–2019 гг., среди которых: объем продукции предприятий, объем реализованной продукции предприятий, финансовые результаты до налогообложения предприятий, чистая прибыль предприятий. В течение 2012–2019 гг. объем реализованной продукции возрастал, и это положительная тенденция, которая может свидетельствовать о расширении малых предприятий в отрасли промышленности. В течение 2010–2019 гг. объем реализованной продукции также имеет положительную тенденцию к росту благодаря пре-

вышению объема реализованной продукции над произведенной в 2019 г., что свидетельствует о превышении спроса над предложением. Чистая прибыль за весь период 2010–2019 гг., кроме 2018 и 2019 гг., имеет негативную тенденцию, это показывают ее отрицательные значения, а именно убытки малых предприятий. Предложены пути улучшения экономических показателей предпринимательской деятельности в Украине.

Ключевые слова: статистика, анализ, экономические показатели, объем произведенной продукции, объем реализованной продукции, чистая прибыль предприятия.

ANNOTATION

Nowadays a number of legal, economic and organizational problems related to the implementation of the role of the state in the effective regulation of business development in Ukraine have become relevant. The development of entrepreneurial activity is one of the main prerequisites for the formation and realization of the export potential of the state, its material enrichment and growth of living standards. In modern conditions there is a need for a detailed study of business activity in Ukraine. Using statistical data of the site ukrstat.gov.ua, the economic indicators of small industrial enterprises within the period of 2010–2019 have been analyzed in the article. They are the volume of goods manufactured by enterprises; the volume of goods sold by enterprises; financial results prior to taxation of enterprises; net profit of enterprises. During 2012–2019, the volume of goods sold increased, which has a positive trend and may indicate the development of small industrial enterprises. During 2010–2019 the volume of sold products also has a positive upward trend, due to the excess of the volume of sold products over those produced in 2019. This indicates an excess of demand over supply. Net profit for the entire period of 2010–2019, except for 2018, 2019 has a negative trend, as shown by its negative values, namely the losses of small businesses. The state of entrepreneurial activity in Ukraine is currently unsatisfactory. It is

evidenced by the slow growth rate of the number of small enterprises, imperfect market infrastructure and competition, lack of working capital, lack of investment resources, etc. Further development of small business, increasing its competitiveness in both domestic and foreign markets, largely depends on a balanced and sound state policy. Today it is vital to include the development of small business in Ukraine in the overall strategy of economic growth and structural reconstruction of the national economy. To improve and stabilize business activities in Ukraine, the following measures are offered: to apply a flexible system of preferential taxation for medium and small businesses, depending not on the number of those working in them, but on the annual volume (sales) of products, services, works; to constantly reduce the tax burden on small and medium enterprises; to facilitate access of small and medium enterprises to financial resources; to change the microcredit system in the field of small business in Ukraine. The financial and loan system in Ukraine currently offers different conditions and rates for small business loans, which has a particularly negative impact on the work of entrepreneurs in the period of the economic crisis.

Key words: statistics, analysis, economic indicators, volume of output, volume of sales, net profit of the enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Важливим складником національної економіки є підприємництво. Сьогодні є багато проблем, що перешкоджають розвитку підприємництва в Україні. Головна з них – світова пандемія COVID-19. Вирішення проблем забезпечить підвищення ефективності підприємницької діяльності, розширення підприємницького сектору, зменшення тіньового сектору. Основну роль у подоланні цих проблем повинна відігравати держава. Важливо пам'ятати, що в сучасних умовах національної економіки розвиток підприємництва є основою економічного і соціального розвитку, вирішення соціальних проблем, подолання бідності та забезпечення високого рівня життя громадян.

Окрім того, беручи до уваги закордонний досвід, можна стверджувати, що особливо дієвим чинником становлення і розвитку ефективної економіки є формування малих підприємств у галузі промисловості, основною метою яких є прибуткова діяльність підприємництва без заподіяння шкоди суспільству та навколишньому середовищу. Тому в сучасних умовах виникає необхідність детального дослідження показників малих підприємств у галузі промисловості України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Досліджено сучасну наукову літературу за тематикою підприємницької діяльності вітчизняних підприємницьких структур. Економічне зростання держави неможливе без розвитку підприємницької діяльності. Це є одним із найвагоміших чинників економічного зростання держави. Розвиток підприємницької діяльності завжди супроводжується збільшення кількості малих підприємств, які функціонують у різних галузях економіки. Зростання кількості малих підприємств у галузі промисловості спричиняє збільшення синергії у різних сферах економіки, поліпшення рівня життя населення через посилення конку-

ренції та пошуку нових ніш на вже освоєних ринках, що спричиняє зниження безробіття та підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки. Окрім того, зростання кількості малих підприємств у галузі промисловості, які успішно здійснюють свою діяльність на внутрішньому ринку, стимулює збільшення обсягів експорту та вартості національної грошової одиниці. А отже, виникає необхідність дослідження економічних показників діяльності малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр., а саме: обсягу виробленої продукції підприємств, обсягу реалізованої продукції підприємств, фінансових результатів до оподаткування підприємств, чистого прибутку підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у статистичному аналізі стану вітчизняного підприємництва для виокремлення основних проблем і запропонування шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Стан малого підприємництва в Україні зараз є незадовільним. Головною перешкодою на шляху розвитку малих підприємств у галузі промисловості є відсутність ефективного механізму їх підтримки з боку нашої держави. За умов нестійкої економічної і політичної ситуації та фінансової кризи діяльність малих підприємств у галузі промисловості гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод у даній сфері. Розвиток підприємницької діяльності є однією з головних передумов формування економічного потенціалу держави, її матеріального збагачення та зростання рівня життя населення.

На підставі статистичних даних сайту ukrstat.gov.ua [1] було проаналізовано економічні показники діяльності малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр., серед яких – обсяг виробленої продукції підприємств, обсяг реалізованої продукції підприємств, фінансові результати до оподаткування підприємств, чистий прибуток підприємств (табл. 1).

На основі даних табл. 1 побудовано лінію тренду обсягу виробленої продукції малих підприємств у галузі промисловості за період 2012–2018 рр. (рис. 1).

Лінія тренду на рис. 1 показує, що протягом 2012–2019 рр. обсяг реалізованої продукції зростає, що має позитивну тенденцію та може свідчити про розширення малих підприємств у галузі промисловості. Побудована лінія тренду зображує позитивний прогноз на три роки, рівняння тренду: $y = 117188x + 150228$.

На основі даних табл. 1 побудовано лінію тренду обсягу реалізованої продукції малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр. (рис. 2).

Лінія тренду на рис. 2 показує, що протягом 2010–2019 рр. обсяг реалізованої продукції

також має позитивну тенденцію до зростання завдяки перевищенню обсягу реалізованої продукції над виробленою у 2019 р., це свідчить про перевищення попиту над пропозицією. А отже, і побудована лінія тренду зображує позитивний прогноз на наступні три роки, яка виражається рівнянням: $y = 2E+08x + 2E+08$.

На основі даних табл. 1 побудовано лінію тренду фінансового результату до оподаткування малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр. (рис. 3).

Графік фінансового результату до оподаткування за 2010–2019 рр. (рис. 3) показує, що майже за весь період діяльності підприємств

спостерігаються негативні значення, а отже, можливі коливання у майбутньому та невелике зростання, згідно з побудованою лінією тренду: $y = 9E+06x - 7E+07$.

На основі даних табл. 1 побудовано лінію тренду чистого прибутку малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр. (рис. 4).

Чистий прибуток за весь період 2010–2019 рр., окрім 2018 та 2019 рр., має негативну тенденцію, це показують його від'ємні значення, а саме збитки малих підприємств. У майбутні три роки може очікуватися зниження прибутку та отримання збитків, але більш помірних, аніж до

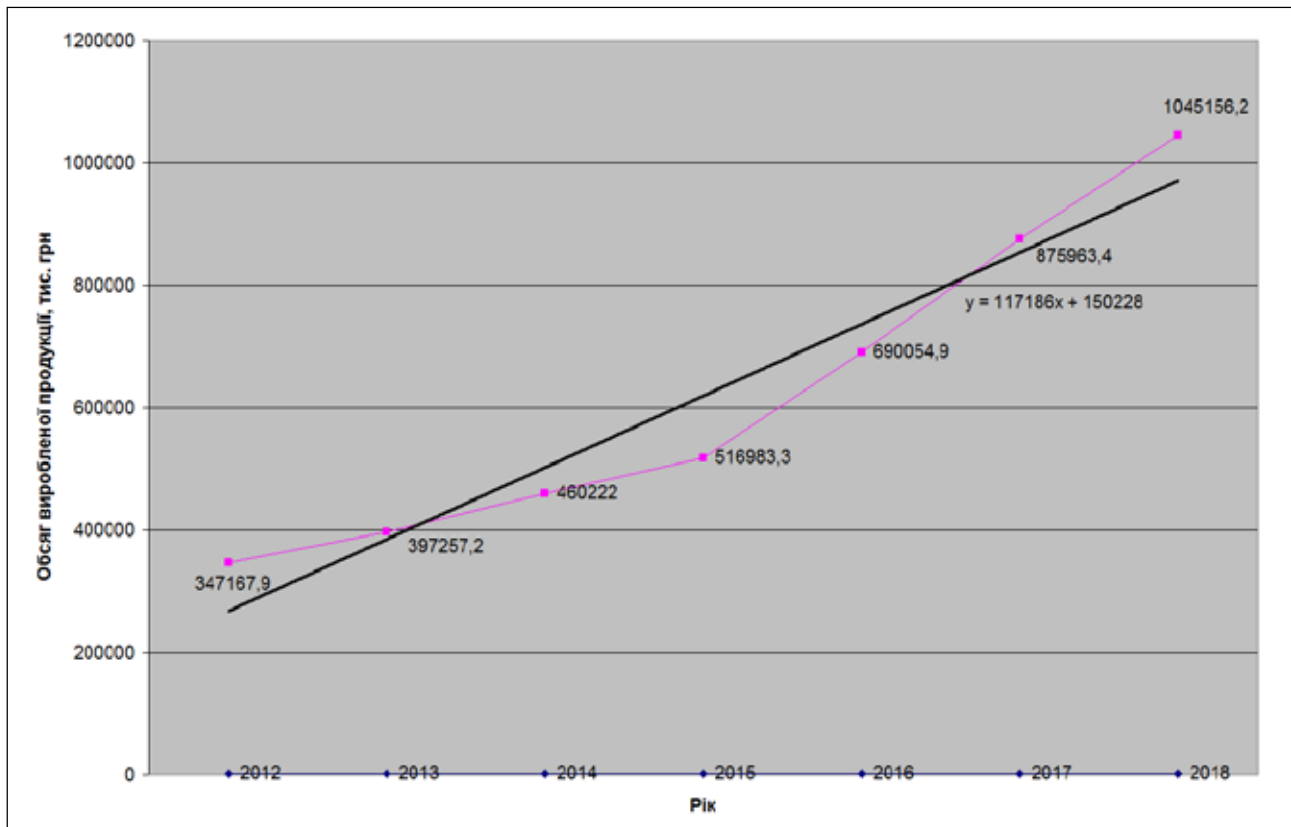

Рис. 1. Лінія тренду обсягу виробленої продукції малих підприємств у галузі промисловості за період 2012–2018 рр.

Таблиця 1

Статистичні дані для дослідження

Рік	Обсяг виробленої продукції, тис грн	Обсяг реалізованої продукції, тис грн	Фін. результат до оподаткування, тис грн	Чистий прибуток, тис грн
2010	-	568267116,1	-15647065,9	-19661443,1
2011	-	607782417,1	-5057259,7	-10593564,3
2012	347167,9	672653401,9	-9253987,3	-14748310,9
2013	397257,2	670258503,3	-25057903,5	-29420914,2
2014	460222,0	705000480,5	-175262396,9	-179297518,8
2015	516983,3	937112825,6	-111905956,7	-118194421,9
2016	690054,9	1177385243,1	-24151412,1	-32206794,2
2017	875963,4	1482000737,0	-10724817,8	-20971864,0
2018	1045156,2	1766150444,0	46870814,6	31868636,7
2019	-	1839875890,0	103828528,8	89449378,4

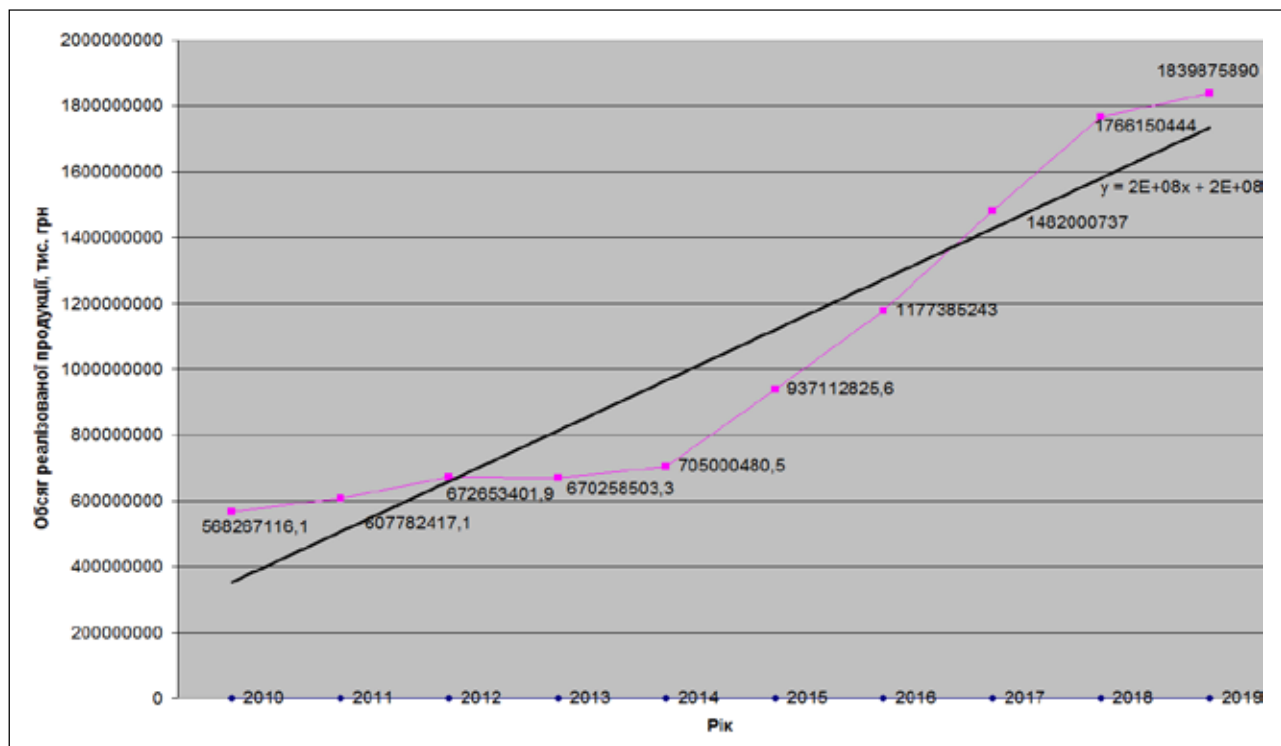

Рис. 2. Лінія тренду обсягу реалізованої продукції малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр.

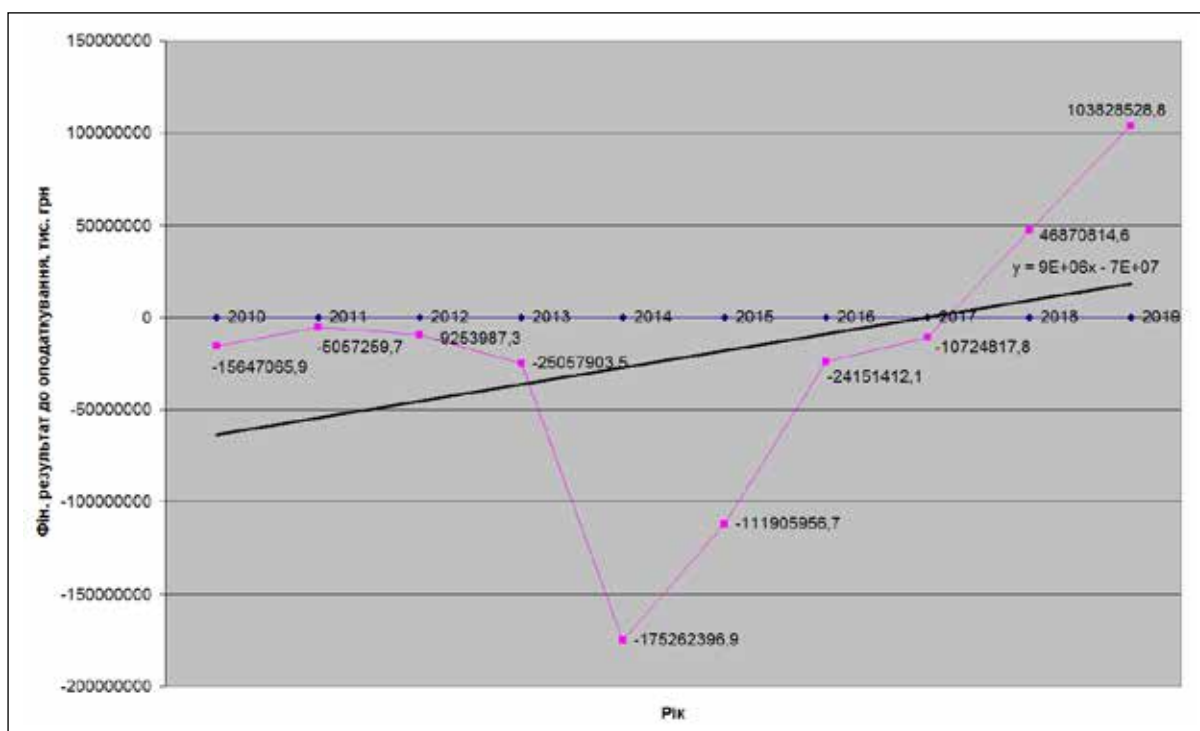

Рис. 3. Лінія тренду фінансового результату до оподаткування малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр.

2018 та 2019 рр. Прогноз чистого прибутку можна розрахувати за рівнянням: $y = 8E+06x - 7E+07$.

Для поліпшення і стабілізації діяльності малих підприємств в Україні пропонуються такі заходи: застосувати гнучку систему пільгового оподаткування для підприємств середнього і

малого рівнів бізнесу залежно не від кількості тих, що працюють у них, а від величини річного обсягу (реалізації) продукції, послуг, робіт; постійно знижувати податкове навантаження на суб'єктів малого і середнього підприємництва; полегшити доступ малих та середніх підпри-

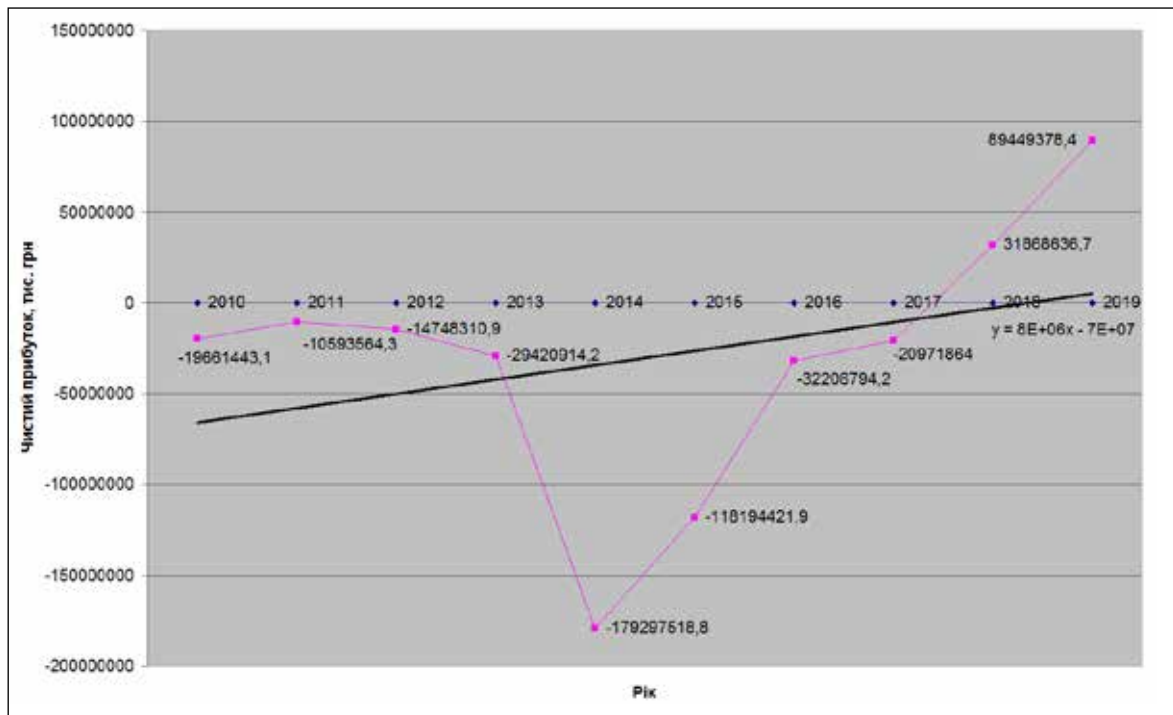

Рис. 4. Лінія тренду чистого прибутку малих підприємств у галузі промисловості за період 2010–2019 рр.

емств до фінансових ресурсів; змінити систему мікрокредитування у сфері малого підприємництва України. Фінансово-кредитна система в Україні зараз пропонує різні умови і ставки кредитування малого бізнесу, що особливо негативно впливає на роботу підприємців у період економічної кризи.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проаналізувавши статистичні дані чотирьох показників малих підприємств промислової галузі за період 2010–2019 рр., можна дійти таких висновків:

1. Управління фінансовими ресурсами підприємства є найважливішим завданням у формуванні фінансової стратегії розвитку підприємства та в комплексі завдань ресурсного управління підприємством.

2. Обсяг виробленої продукції зростає швидше, ніж реалізованої, ця тенденція зберігатиметься й у наступні три роки. Це свідчить про невідповідність плану реалізації продукції. Необхідне вивчення попиту споживачів та корегування випуску продукції за планом.

3. За досліджуваний період діяльності підприємств спостерігається негативна тенденція, яка зберігатиметься протягом трьох прогнозованих років. Це негативно позначиться на підприємствах, що буде відчутним за відсутності прибутків, а саме загрозою отримання збитків у майбутньому.

4. Головною перешкодою на шляху розвитку малих підприємств у галузі промисловості є відсутність ефективного механізму їх підтримки з боку нашої держави.

5. Для поліпшення і стабілізації діяльності малих підприємств в Україні необхідно застосувати гнучку систему пільгового оподаткування для підприємств середнього і малого рівнів бізнесу залежно не від кількості тих, що працюють у них, а від величини річного обсягу (реалізації) продукції, послуг, робіт.

6. Поліпшенню економічних показників підприємницької діяльності в Україні також сприятиме постійне зниження податкового навантаження на суб'єкти малого і середнього підприємництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики України : вебсайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.10.2020).
2. Судакова О.І., Штепка А.П., Іващенко О.М. Статистичний аналіз діяльності малих підприємств в Україні та шляхи поліпшення їх роботи. *Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 28 листопада 2020 р. Дніпро, 2020. С. 91–95.
3. Судакова О.І., Янченко В.В., Ярлік Т.В. Статистичне дослідження сучасного стану підприємницької діяльності у галузі промисловості України *Становлення та особливості регулювання соціально-економічного розвитку країни* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 7 листопада 2020 р. Київ, 2020. С. 131–135.
4. Судакова О.І., Фальковська А.Ю. Статистичний аналіз економічних показників діяльності підприємств будівельної галузі України. *Обліково-аналітичні й статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці* : матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конфе-

- ренції, м. Ірпінь, 30 листопада – 4 грудня 2020 р. Ірпінь, 2020. С. 721–723.
5. Судакова О.І., Чуєшов В.Д. Особливості управління проектами в сучасних умовах. *Управління проектами: проектний підхід у сучасному менеджменті* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Одеса, 13–15 листопада 2020 р. Одеса, 2020. С. 232–236.
 6. Судакова О.І., Дмитренко А.Є., Іващенко О.М. Управління підприємницькими ризиками для підвищення ефективності підприємницької діяльності *Проблеми розвитку економіки: оцінка та перспективи вирішення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 21 листопада 2020 р. Дніпро, 2020. С. 69–73.
 7. Судакова О.І., Формалюк В.Д., Черевко В.О. Методологічні аспекти організації ефективної інформаційної безпеки підприємства. *Вісник ОНУ. Серія «Економіка»*. 2019. Вип. 5(78). С. 71–75.
 8. Герасимова О.Л., Судакова О.І., Чуприна П.О. Сучасні технології моніторингу системи управління складними виробничими системами. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 5. С. 70–74.
-

REFERENCES:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: veb-sait. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (2020)
2. Sudakova O. I., Shtepka A. P., Ivashchenko O. M. (2020) Statystychnyi analiz diialnosti malych pidpriemstv v Ukraini ta shliakhy polipshennia yikh roboty.. [Statistical analysis of the efficiency of small enterprises in Ukraine and how to improve them]. Proceedings of the *Aktualni problemy vykorystannia potentsialu ekonomiky krainy: svitovyi dosvid ta vitchyzniani realii: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Ukraina, Dnipro, lystopad 28, 2020), Dnipro, pp. 91-95.
3. Sudakova O. I., Yanchenko V. V., Yarliuk T. V. (2020) Statystychno doslidzhennia suchasnoho stanu pidpriemnytskoi diialnosti u haluzi promyslovosti Ukrainy [Statistical study of the current state of business in the industry of Ukraine]. Proceedings of the *Stanoviennia ta osoblyvosti rehulivannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychna konferentsii* (Ukraina, Kyiv, lystopad 7, 2020), Kyiv, pp. 131-135.
4. Sudakova O. I., Falkovska A. Yu. (2020) Statystychnyi analiz ekonomichnykh pokaznykiv diialnosti pidpriemstv budivelnoi haluzi Ukrainy [Statistical analysis of economic indicators in the performance of enterprises of the alarm hall of Ukraine]. Proceedings of the *Oblikovo-analitychni y statystychni metody ta modeli v opodatkuvani, biznesi, ekonomitsi: materialy XVI Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (Ukraina, Irpin, lystopada 30 – hrudnia 4 2020), Irpin, pp. 721-723.
5. Sudakova O. I., Chuieshov V. D. (2020) Osoblyvosti upravlinnia proektamy v suchasnykh umovakh [Features of the project management in crazy minds]. Proceedings of the *Upravlinnia proektamy: proektnyi pidkhid v suchasnomu menedzhmenti: materialy XI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii*. (Ukraina, Odesa, lystopada 13-15 2020), Odesa pp. 232-236.
6. Sudakova O. I., Dmytrenko A.Ie., Ivashchenko O.M. (2020) Upravlinnia pidpriemnytskymy ryzykamy dlia pidvyshchennia efektyvnosti pidpriemnytskoi diialnosti [Management of industrial workers for the improvement of the efficiency of industrial activity]. Proceedings of the *Problemy rozvytku ekonomiky: otsinka ta perspektyvy vyrishennia: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. (Ukraina, Dnipro, lystopad 21 2020), Dnipro. pp. 69-73.
7. Sudakova O.I., Formaliuk V.D., Cherevko V.O. (2019) Metodolohichni aspekty orhanizatsii efektyvnoi informatsiinoi bezpeky pidpriemstva. [Methodological aspects of organizing effective information security of an enterprise]. *Visnyk OНU. Seriya: Ekonomika*, no. 5 (78), pp. 71-75.
8. Herasymova O.L., Sudakova O.I., Chupryna P.O. (2017) Sучasni tekhnolohii monitorynhu systemy upravlinnia skladnymy vyrobnychymy systemamy. [Modern technologies for monitoring systems and control of folding virobny systems]. *Infrastruktura rynku: Elektronnyi naukovo-praktychnyi zhurnal*, no. 5, pp. 70-74.